

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 8ης Μαΐου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ – Μηχανισμός συνεργασίας και ελέγχου – Στόχοι αναφοράς τους οποίους πρέπει να επιτύχει η Ρουμανία – Καταπολέμηση της διαφθοράς – Διερεύνηση αδικημάτων τα οποία διαπράττονται από μέλη του δικαστικού σώματος – Προσφυγή κατά του διορισμού εισαγγελέων αρμόδιων για τη διεξαγωγή των ερευνών αυτών – Ενεργητική νομιμοποίηση των επαγγελματικών ενώσεων δικαστικών λειτουργών»

Στην υπόθεση C-53/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Curtea de Apel Pitești (εφετείο Pitești, Ρουμανία) με απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Φεβρουαρίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Asociația «Forumul Judecătorilor din România»,

Asociația «Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor»

κατά

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen (εισηγητή), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, T. von Danwitz, A. Kumin και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. M. Collins

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Asociația «Forumul Judecătorilor din România», εκπροσωπούμενη από τον D. Călin και την L. Zaharia,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

- η Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României, εκπροσωπούμενη από τον A.-F. Florența,
- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις L.-E. Bațagoi, E. Gane και L. Ghiță,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann, τους I. V. Rogalski και P. J. O. Van Nuffel,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 1ης Φεβρουαρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά, κατ' ουσίαν, την ερμηνεία του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφος 3, και του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, των άρθρων 12 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), του παραρτήματος ΙΧ της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και των προσαρμογών των συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2005, L 157, σ. 203), που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2007, καθώς και της αποφάσεως 2006/928/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση μηχανισμού για τη συνεργασία και τον έλεγχο της προόδου στη Ρουμανία όσον αφορά την επίτευξη των ειδικών στόχων αναφοράς στους τομείς της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς (ΕΕ 2006, L 354, σ. 56).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Asociația «Forumul Judecătorilor din România» και της Asociația «Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor» και, αφετέρου, της Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României (εισαγγελίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου – Γενικός Εισαγγελέας της Ρουμανίας) (στο εξής: γενικός εισαγγελέας της Ρουμανίας) σχετικά με τη νομιμότητα διατάξεως για τον διορισμό πλειόνων εισαγγελέων στην Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (εισαγγελία του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ρουμανία) (στο εξής: PICCJ).

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Το άρθρο 8, παράγραφος 1bis, του Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (νόμου 554/2004 περί διοικητικών διαφορών), της 7ης Δεκεμβρίου 2004 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος Ι, αριθ. 1154 της 7ης Δεκεμβρίου 2004), ορίζει τα εξής:

«Τα φυσικά πρόσωπα και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δύνανται να προσφεύγουν ενώπιον δικαστηρίου για την προστασία δημοσίου εννόμου συμφέροντος μόνον επικουρικώς, όταν η προσβολή του δημοσίου συμφέροντος συνδέεται λογικά με την προσβολή ιδιωτικού δικαιώματος ή εννόμου συμφέροντος.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 4 Στις 5 Αυγούστου 2022 οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης άσκησαν, υπό την ιδιότητά τους ως επαγγελματιών ενώσεων δικαστικών λειτουργών, προσφυγή ενώπιον του Curtea de Apel Pitești (εφετείου Pitești, Ρουμανία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο, με αίτημα τη μερική ακύρωση διατάξεως περί διορισμού στην PICCJ εισαγγελέων με αρμοδιότητα την άσκηση ποινικών διώξεων σε υποθέσεις διαφθοράς εμπίπτουσες στην αρμοδιότητα της Direcția Națională Anticorupție (Εθνικής Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Διαφθοράς, Ρουμανία) στις οποίες εμπλέκονται δικαστές και εισαγγελείς.
- 5 Προς στήριξη της προσφυγής τους, οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η εθνική νομοθεσία στην οποία στηρίζεται η ανωτέρω διάταξη περί διορισμού εισαγγελέων αντιβαίνει σε διάφορες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, οπότε ο γενικός εισαγγελέας της Ρουμανίας όφειλε να μην εφαρμόσει τη νομοθεσία αυτήν. Η εν λόγω νομοθεσία κατήργησε τη Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (υπηρεσία για τη διερεύνηση των αδικημάτων που διαπράττονται εντός του δικαστικού σώματος, Ρουμανία) της PICCJ και ανέθεσε την αποκλειστική αρμοδιότητα ασκήσεως ποινικών διώξεων για αδικήματα διαπραττόμενα από δικαστές και εισαγγελείς σε εισαγγελείς οι οποίοι διορίζονται ειδικώς από τον γενικό εισαγγελέα της Ρουμανίας, κατόπιν προτάσεως της ολομελείας του Consiliul Superior al Magistraturii (Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, Ρουμανία), για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών.
- 6 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, κατά πρώτον, ότι, κατ' εφαρμογήν των κανόνων του ρουμανικού δικονομικού δικαίου, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ρουμανία), θα έπρεπε να απορρίψει ως απαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως της κύριας δίκης.
- 7 Εκθέτει, συναφώς, ότι, μολονότι η ρουμανική νομοθεσία αναγνωρίζει το δικαίωμα προσβολής διοικητικής πράξεως σε κάθε πρόσωπο του οποίου εθίγη το έννομο συμφέρον, από τη νομοθεσία αυτήν προκύπτει ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεσθούν δημόσιο συμφέρον μόνο στο μέτρο που η προσβολή του συμφέροντος αυτού απορρέει λογικά από προσβολή ιδιωτικού δικαιώματος ή εννόμου συμφέροντος. Ωστόσο, όσον αφορά τις ενώσεις, η νομολογία του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου) εξαρτά το παραδεκτό προσφυγής όπως αυτή της κύριας δίκης από την ύπαρξη άμεσης σχέσεως μεταξύ της διοικητικής πράξεως που υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας και του άμεσου σκοπού καθώς και των στόχων της προσφεύγουσας ένωσης. Βάσει της νομολογίας αυτής, το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) έκρινε, με διάφορες αποφάσεις του, ότι επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών δεν είχαν έννομο συμφέρον να προσβάλουν αποφάσεις περί διορισμού δικαστικών λειτουργών.
- 8 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης επιδιώκουν την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας σε τομέα που διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης. Εκτιμά, ως εκ τούτου, ότι είναι αναγκαίο να καθορισθεί αν η προκρινόμενη ερμηνεία των κανόνων του εθνικού δικονομικού δικαίου από το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αντιβαίνει στο άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 και 47 του Χάρτη.

- 9 Συναφώς, επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει την ενεργητική νομιμοποίηση των ενώσεων προστασίας του περιβάλλοντος και ότι έχει αποφανθεί επί αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως υποβληθεισών στο πλαίσιο υποθέσεων οι οποίες έχουν αχθεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων από επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών.
- 10 Κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως το αν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως με το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, καθώς και με τις δεσμεύσεις της Ρουμανίας στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς, η νέα νομοθεσία την οποία θέσπισε το συγκεκριμένο κράτος μέλος σχετικά με την άσκηση ποινικών διώξεων για αδικήματα διαπραττόμενα από δικαστές και εισαγγελείς.
- 11 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Curtea de Apel Pitești (εφετείο Pitești) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Αντιτίθενται το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 και 47 [του Χάρτη], στην επιβολή περιορισμών στην άσκηση ορισμένων δικαστικών προσφυγών από επαγγελματικές ενώσεις των δικαστών –με σκοπό την προώθηση και την προστασία της ανεξαρτησίας των δικαστών και του κράτους δικαίου, καθώς και τη διαφύλαξη του κύρους του επαγγέλματος– με την εισαγωγή της προϋπόθεσης της ύπαρξης ιδιωτικού εννόμου συμφέροντος που έχει θιγεί αδικαιολόγητα, βάσει δεσμευτικής απόφασης του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), ακολουθούμενης από εθνική πρακτική σε υποθέσεις παρόμοιες με εκείνη στην οποία διατυπώνεται το υπό κρίση προδικαστικό ερώτημα, και με την απαίτηση άμεσης σχέσης μεταξύ της διοικητικής πράξεως που υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας από τα δικαστήρια και του άμεσου σκοπού και των στόχων των επαγγελματικών ενώσεων των δικαστών, όπως προβλέπονται στο καταστατικό τους, στις περιπτώσεις που οι ενώσεις επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ουσιαστική δικαστική προστασία σε θέματα που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, σύμφωνα με τον σκοπό και τους γενικούς στόχους του καταστατικού;
- 2) Αναλόγως της απαντήσεως που θα δοθεί στο πρώτο ερώτημα, αντιβαίνει στο άρθρο 2, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, και στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, στο παράρτημα ΙΧ της [Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και των προσαρμογών των συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση] και στην απόφαση 2006/928 εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία περιορίζει την αρμοδιότητα της [...] Εθνικής Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Διαφθοράς, απονέμοντας αποκλειστική αρμοδιότητα για τη διερεύνηση αδικημάτων διαφθοράς (εν ευρεία εννοία) που διαπράττονται από δικαστές και εισαγγελείς σε εισαγγελείς οι οποίοι ορίζονται ειδικά για τον σκοπό αυτό (από τον γενικό εισαγγελέα της Ρουμανίας, κατόπιν προτάσεως της ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, στην [PICC]) και, αντιστοίχως, στις εισαγγελίες Εφετών, οι οποίες είναι αρμόδιες και για τις λοιπές κατηγορίες αδικημάτων που διαπράττονται από δικαστές και εισαγγελείς;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου και επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 12 Ο γενικός εισαγγελέας της Ρουμανίας αμφισβητεί την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου και το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι τα προδικαστικά ερωτήματα έχουν υποθετικό χαρακτήρα και αφορούν αποκλειστικώς το εθνικό δίκαιο. Φρονεί, περαιτέρω, ότι, καθόσον οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης δεν επικαλούνται

κανένα δικαίωμα προστατευόμενο από το δίκαιο της Ένωσης, τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου αυτού. Επομένως, θεωρεί ότι το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να ερμηνεύσει τις διατάξεις του Χάρτη τις οποίες αφορούν τα ερωτήματα αυτά. Τέλος, θεωρεί ότι με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της νομιμότητας των μέτρων εσωτερικού δικαίου, όπερ επίσης υπερβαίνει την αρμοδιότητά του.

- 13 Η Ρουμανική Κυβέρνηση εκτιμά ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο. Υποστηρίζει ότι το αιτούν δικαστήριο δεν εξηγεί σαφώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης και δεν εκθέτει τους λόγους για τους οποίους δεν αναγνωρίζεται στις προσφεύγουσες της κύριας δίκης δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο ούτε σε ποια βάση. Ειδικότερα, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η προσφυγή την οποία άσκησαν οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης πληροί τις προϋποθέσεις παραδεκτού που καθορίζονται στο ρουμανικό δίκαιο, όπερ καθιστά άνευ αντικειμένου το πρώτο προδικαστικό ερώτημα. Επομένως, το ζήτημα που καλείται να αντιμετωπίσει το αιτούν δικαστήριο συνίσταται το πολύ σε μια δυσχέρεια ερμηνείας του εθνικού δικαίου.
- 14 Συναφώς, όσον αφορά την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα, επισημαίνεται, κατά πρώτον, ότι το σύστημα συνεργασίας που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ στηρίζεται σε σαφή διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Στο πλαίσιο διαδικασίας κινηθείσας δυνάμει του άρθρου αυτού, η ερμηνεία των εθνικών διατάξεων επαφίεται στα εθνικά δικαστήρια και όχι στο Δικαστήριο, το οποίο δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί του συμβατού χαρακτήρα των κανόνων του εσωτερικού δικαίου με τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Αντιθέτως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία τα οποία άπτονται του δικαίου της Ένωσης και τα οποία παρέχουν στο εθνικό δικαστήριο τη δυνατότητα να εκτιμήσει το συμβατό των κανόνων του εσωτερικού δικαίου με τη ρύθμιση της Ένωσης [απόφαση της 10ης Μαρτίου 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Πλήρης ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας), C-247/20, EU:C:2022:177, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 15 Εν προκειμένω, αφενός, από τη διατύπωση των προδικαστικών ερωτημάτων προκύπτει ότι αυτά έχουν ως άμεσο αντικείμενο την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα ερωτήματα αυτά αφορούν την ερμηνεία διατάξεων του εθνικού δικαίου.
- 16 Αφετέρου, μολονότι με τα εν λόγω ερωτήματα ζητούνται από το Δικαστήριο στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης τα οποία καθιστούν δυνατή την εκτίμηση της συμβατότητας ορισμένων εθνικών ρυθμίσεων με το δίκαιο αυτό, εντούτοις δεν ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί το ίδιο επί της συμβατότητας αυτής.
- 17 Κατά δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα του γενικού εισαγγελέα της Ρουμανίας ότι τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι εθνική νομοθεσία περί ιδρύσεως και οργανώσεως υπηρεσίας της ρουμανικής εισαγγελικής αρχής επιφορτισμένης με τη διερεύνηση των αδικημάτων διαπραττόμενων από μέλη του δικαστικού συστήματος και αρμόδιας για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά δικαστικών λειτουργών εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως 2006/928 και πρέπει, κατά συνέπεια, να πληροί τις απαιτήσεις που απορρέουν από

το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως από το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 18 Μολονότι από τη διαπίστωση αυτή δεν προκύπτει ευθέως ότι το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ απονέμουν δικαιώματα στις προσφεύγουσες της κύριας δίκης, η άποψη του γενικού εισαγγελέα της Ρουμανίας ότι τούτο δεν ισχύει αφορά, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 21 των προτάσεων του, ζητήματα ουσίας μη δυνάμενα να επηρεάσουν την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα.
- 19 Πράγματι, με το πρώτο ερώτημα ζητείται ακριβώς να διευκρινισθεί αν το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 2 καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να κρίνουν παραδεκτή προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα από επαγγελματική ένωση δικαστικών λειτουργών, με την οποία αμφισβητείται η συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης των διορισμών δικαστικών λειτουργών σε τμήμα της ρουμανικής εισαγγελίας αρμόδιο για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά δικαστικών λειτουργών.
- 20 Ως εκ τούτου, χωρίς να είναι αναγκαίο να εκτιμηθεί η δυνατότητα εφαρμογής, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, του συνόλου των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης οι οποίες παρατίθενται στα προδικαστικά ερωτήματα, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δεν μπορεί να αποκλεισθεί για τον λόγο ότι η περίπτωση που αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.
- 21 Όσον αφορά το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, επισημαίνεται ότι από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου το οποίο έχει προσδιορίσει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει αίτηση εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως μόνον, μεταξύ άλλων, όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως [απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2023, Odbor azylové a migrační politiky MV (Πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επιστροφής), C-257/22, EU:C:2023:852, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 22 Εξάλλου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, προϋπόθεση για να παρασχεθεί χρήσιμη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι να έχει τηρήσει αυστηρώς το εθνικό δικαστήριο τις σχετικές με το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως απαιτήσεις που προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, διάταξη την οποία οφείλει να γνωρίζει το αιτούν δικαστήριο. Εξάλλου, οι απαιτήσεις αυτές υπενθυμίζονται στις σχετικές με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων συστάσεις του Δικαστηρίου προς τα εθνικά δικαστήρια (ΕΕ 2019, C 380, σ. 1) (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2023, Azienda Ospedale-Università di Padova, C-765/21, EU:C:2023:566, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 23 Επομένως, η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που να είναι χρήσιμη για τον εθνικό δικαστή απαιτεί να ορίσει αυτός το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγήσει τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά. Η απόφαση περί παραπομπής πρέπει, προσέτι, να αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους που ώθησαν τον εθνικό δικαστή να

διερωτηθεί ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και να θεωρήσει αναγκαία την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο [απόφαση της 25ης Μαΐου 2023, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Warszawie (ΦΠΑ – Πλασματική απόκτηση), C-114/22, EU:C:2023:430, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

24. Εν προκειμένω, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιλαμβάνει το σύνολο των στοιχείων που είναι αναγκαία για να μπορέσει το Δικαστήριο να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα.
25. Όσον αφορά, ειδικότερα, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, από το σύνολο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και από την ίδια τη διατύπωση του ερωτήματος προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο εν λόγω ερώτημα, θα δεχθεί την ερμηνεία της κρίσιμης εθνικής νομοθεσίας όπως αυτή απορρέει από τη νομολογία του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου) και, ως εκ τούτου, θα απορρίψει την προσφυγή της κύριας δίκης ως απαράδεκτη.
26. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο εξέθεσε, στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, τόσο το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το πρώτο ερώτημα όσο και τους λόγους για τους οποίους κρίνει αναγκαία την υποβολή του στο Δικαστήριο, λόγοι από τους οποίους μπορεί εξάλλου να αποδειχθεί ότι το ερώτημα αυτό είναι χρήσιμο για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.
27. Επιπλέον, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο εν λόγω ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο θα κληθεί, προκειμένου να εκτιμήσει την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών της κύριας δίκης, να εξετάσει τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης της εθνικής ρυθμίσεως στην οποία αναφέρεται το δεύτερο ερώτημα.
28. Ως εκ τούτου, τα προδικαστικά ερωτήματα δεν μπορούν να θεωρηθούν υποθετικά.
29. Κατόπιν των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα είναι παραδεκτά.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

30. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 και 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, εξαρτώντας από την ύπαρξη ιδιωτικού εννόμου συμφέροντος το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως κατά του διορισμού εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά δικαστικών λειτουργών, αποκλείει, στην πράξη, τη δυνατότητα ασκήσεως τοιαύτης προσφυγής από επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών χάριν της προασπίσεως της αρχής της ανεξαρτησίας των δικαστών.
31. Στο μέτρο που η Ρουμανική Κυβέρνηση προβάλλει, προς στήριξη της απαντήσεως που προτείνει να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, ότι, αντιθέτως προς όσα αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, η εφαρμογή της επίμαχης στην κύρια δίκη εθνικής ρυθμίσεως δεν οδηγεί κατ' ανάγκην στη διαπίστωση του απαράδεκτου της προσφυγής της κύριας δίκης, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη, στο πλαίσιο της κατανομής

αρμοδιοτήτων μεταξύ των δικαστηρίων της Ένωσης και των εθνικών δικαστηρίων, το πραγματικό και νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα προδικαστικά ερωτήματα, όπως αυτά εξειδικεύονται στην απόφαση περί παραπομπής. Επομένως, η εξέταση της προδικαστικής παραπομπής δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό το πρίσμα της ερμηνείας του εθνικού δικαίου την οποία επικαλείται η κυβέρνηση κράτους μέλους [απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, *État belge* (Στοιχεία μεταγενέστερα της απόφασης μεταφοράς), C-194/19, EU:C:2021:270, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 32 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι η ερμηνεία της κρίσιμης ρουμανικής νομοθεσίας την οποία προέκρινε το *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) συνεπάγεται κατ' ανάγκην την απόρριψη προσφυγής όπως αυτή της κύριας δίκης ως απαράδεκτης, δεδομένου ότι μια επαγγελματική ένωση δικαστικών λειτουργών δεν μπορεί να επικαλεσθεί ιδιωτικό έννομο συμφέρον ικανό να δικαιολογήσει την ενεργητική της νομιμοποίηση για την άσκηση της προσφυγής αυτής, λόγος για τον οποίο το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αναφέρεται σε μια τέτοια ερμηνεία της εν λόγω νομοθεσίας.
- 33 Κατά συνέπεια, η ερμηνεία των κανόνων του ρουμανικού δικονομικού δικαίου την οποία υποστηρίζει η Ρουμανική Κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή από το Δικαστήριο για τους σκοπούς της παρούσας προδικαστικής διαδικασίας.
- 34 Κατόπιν των ανωτέρω διευκρινίσεων, υπογραμμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 19 ΣΕΕ, το οποίο συγκεκριμενοποιεί την αξία του κράτους δικαίου όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, αναθέτει στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών, καθώς και της ένδικης προστασίας που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο αυτό [αποφάσεις της 18ης Μαΐου 2021, *Asociația «Forumul Judecătorilor din România»* κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 188, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 39].
- 35 Η ίδια η ύπαρξη αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου προς διασφάλιση της τηρήσεως των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ύπαρξη κράτους δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό, και όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν ένα σύστημα μέσω ένδικης προστασίας και διαδικασιών το οποίο να διασφαλίζει στους πολίτες τον σεβασμό του δικαιώματός τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχονται στους ιδιώτες βάσει του δικαίου της Ένωσης, την οποία μνημονεύει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, στα οποία αντιστοιχεί το άρθρο 47 του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, *Euro Box Promotion* κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 219 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 36 Στο πλαίσιο αυτό, εναπόκειται, κατ' αρχήν, στα κράτη μέλη, ειδικότερα, να καθορίσουν την ενεργητική νομιμοποίηση και το έννομο συμφέρον που πρέπει να διαθέτει ο πολίτης προκειμένου να προσφύγει στη δικαιοσύνη, χωρίς ωστόσο να θίγουν το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας (πρβλ. απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 37 Συναφώς, οι δικονομικοί κανόνες ασκήσεως των ενδίκων βοηθημάτων που αποσκοπούν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων τα οποία οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που αφορούν παρόμοια ένδικα βοηθήματα εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν πρέπει να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 24ης Οκτωβρίου 2018, ΧC κ.λπ., C-234/17, EU:C:2018:853, σκέψη 22).
- 38 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση φαίνεται να εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο τόσο στα ένδικα βοηθήματα που προβλέπονται για την προστασία των δικαιωμάτων που αντλούνται από το δίκαιο της Ένωσης όσο και στα παρεμφερή ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου. Ειδικότερα, υπό την επιφύλαξη εξακριβώσεως εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, δεν φαίνεται ότι το έννομο συμφέρον των ιδιωτών και, ιδίως, των ενώσεων εξετάζονται διαφορετικά ανάλογα με το αν επικαλούνται δημόσιο συμφέρον στηριζόμενο στο δίκαιο της Ένωσης, όπως είναι η αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών, ή δημόσιο συμφέρον απορρέον από το εθνικό δίκαιο.
- 39 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 7 της παρούσας αποφάσεως, η εθνική ρύθμιση επιτρέπει σε κάθε πρόσωπο που αποδεικνύει ιδιωτικό έννομο συμφέρον να προσβάλει διοικητική πράξη όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη απόφαση, επικαλούμενο, μεταξύ άλλων, προσβολή δημοσίου συμφέροντος απορρέοντος εξ αυτής. Υπό τις συνθήκες αυτές, φαίνεται να διασφαλίζεται η παροχή αποτελεσματικής ένδικης προστασίας μέσω του δικαιώματος των ενδιαφερομένων διαδίκων και, ιδίως, των δικαστών και των εισαγγελέων οι οποίοι θίγονται από εθνικό μέτρο που τους αφορά να επικαλεσθούν την τήρηση των απαιτήσεων του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 40 Βεβαίως, όπως υπογραμμίζει το αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να επιτρέπουν σε αντιπροσωπευτικές ενώσεις να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος ή την καταπολέμηση των διακρίσεων (πρβλ. αποφάσεις της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, σκέψη 58, και της 23ης Απριλίου 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI, C-507/18, EU:C:2020:289, σκέψη 60).
- 41 Εντούτοις, αφενός, οι διαπιστώσεις αυτές του Δικαστηρίου απορρέουν από δικονομικά δικαιώματα τα οποία παρέχονται ειδικώς σε αντιπροσωπευτικές ενώσεις μέσω της συμβάσεως για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, η οποία υπογράφηκε στο Ώρχους στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ 2005, L 124, σ. 1), ή μέσω

πράξεων του παραγώγου δικαίου, όπως η οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ 2000, L 303, σ. 16).

- 42 Αφετέρου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, ακόμη και στους τομείς που αναφέρονται στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως, όταν η σύμβαση ή οι πράξεις αυτές δεν επιβάλλουν ειδικώς την αναγνώριση ενεργητικής νομιμοποίησης σε αντιπροσωπευτικές ενώσεις, τα κράτη μέλη διατηρούν την ευχέρεια να αναγνωρίζουν ή να μην αναγνωρίζουν ενεργητική νομιμοποίηση σε τέτοιες ενώσεις. Επιπλέον, στην περίπτωση που τα κράτη μέλη προτίθενται, στο πλαίσιο αυτό, να αναγνωρίσουν ενεργητική νομιμοποίηση σε αντιπροσωπευτικές ενώσεις, σε αυτά εναπόκειται να καθορίσουν τόσο το περιεχόμενο των αγωγών που έχουν στη διάθεσή τους όσο και τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η άσκηση των αγωγών αυτών σεβόμενα το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής [πρβλ. αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 2008, Feryn, C-54/07, EU:C:2008:397, σκέψη 27, της 23ης Απριλίου 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI, C-507/18, EU:C:2020:289, σκέψεις 62 έως 64, και της 8ης Νοεμβρίου 2022, Deutsche Umwelthilfe (Εγκριση μηχανοκίνητων οχημάτων), C-873/19, EU:C:2022:857, σκέψεις 63 και 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 43 Όπως, όμως, επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 38 των προτάσεών του, ουδεμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει στα κράτη μέλη να εγγυώνται στις επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών δικονομικά δικαιώματα τα οποία να τους παρέχουν τη δυνατότητα να προσβάλλουν εθνικές διατάξεις ή εθνικά μέτρα συνδεδεμένα με το καθεστώς των δικαστών, επικαλούμενες κάθε υποτιθέμενη ασυμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης.
- 44 Ως εκ τούτου, από την μνημονευθείσα στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως υποχρέωση προβλέψεως συστήματος ενδίκων βοηθημάτων και διαδικασιών το οποίο να διασφαλίζει στους πολίτες τον σεβασμό του δικαιώματός τους αποτελεσματικής ένδικης προστασίας στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορεί να συναχθεί ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, γενικώς, να εγγυώνται στις ενώσεις αυτές δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής στηριζόμενης σε τέτοια ασυμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης.
- 45 Το γεγονός ότι το Δικαστήριο απήντησε σε αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσες σε υποθέσεις στις οποίες επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών είχαν προσφύγει στο αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να ανατρέψει την ανωτέρω εκτίμηση, δεδομένου ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί, στο πλαίσιο προδικαστικής υποθέσεως, επί του παραδεκτού των προσφυγών της κύριας δίκης (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί διαφορετική λύση βάσει του άρθρου 12 του Χάρτη, στο οποίο παραπέμπει το αιτούν δικαστήριο, δεδομένου ότι το άρθρο αυτό περιορίζεται στην κατοχύρωση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, χωρίς ωστόσο να απαιτεί κατ' ανάγκην να επιτρέπεται στις ενώσεις να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη για την προάσπιση σκοπού γενικού συμφέροντος.
- 47 Το ίδιο ισχύει και για τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών. Συναφώς, όσον αφορά, ειδικότερα, τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά αποφάσεων σχετικά με τον διορισμό εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά δικαστικών λειτουργών, υπενθυμίζεται ότι, προκειμένου να συμμορφώνεται προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, κάθε κράτος μέλος οφείλει να διασφαλίζει ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται, ως «δικαστήρια», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης πληρούν τις

απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [αποφάσεις της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 191, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 40].

- 48 Εξάλλου, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα δικαιοδοτικά όργανα τα οποία καλούνται να αποφανθούν επί ζητημάτων σχετικών με την εφαρμογή ή με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι σε θέση να εγγυηθούν την αποτελεσματική δικαστική προστασία που απαιτεί η διάταξη αυτή, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας τους έχει πρωταρχική σημασία, όπως επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, το οποίο ανάγει την πρόσβαση σε «ανεξάρτητο» δικαστήριο σε μια από τις απαιτήσεις που συνδέονται με το θεμελιώδες δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 194 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 49 Η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, η οποία απορρέει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, έχει δύο πτυχές. Η πρώτη, η εξωτερική πτυχή, προϋποθέτει ότι το σχετικό όργανο ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, χωρίς να τελεί σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής προς οποιονδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως, και ότι, ως εκ τούτου, προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους. Η δεύτερη πτυχή, εσωτερικής φύσεως, αντιστοιχεί στην έννοια της αμεροληψίας και αποσκοπεί στην τήρηση ίσων αποστάσεων ως προς τους διαδίκους και τα συμφέροντα εκάστου εξ αυτών σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Η πτυχή αυτή επιτάσσει την τήρηση αντικειμενικότητας και την απουσία κάθε συμφέροντος ως προς την επίλυση της διαφοράς πέραν της αυστηρής εφαρμογής των κανόνων δικαίου [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 50 Επισημαίνεται ότι κανόνες οι οποίοι αποκλείουν τη δυνατότητα των επαγγελματικών ενώσεων δικαστικών λειτουργών να ασκήσουν προσφυγή κατά των αποφάσεων που αφορούν τον διορισμό εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικών διώξεων κατά δικαστικών λειτουργών δεν φαίνεται να μπορούν να θίξουν άμεσα τις απαιτήσεις αυτές, δεδομένου ότι οι εν λόγω κανόνες δεν είναι, αυτοί καθαυτούς, ικανοί να παρακωλύσουν την ικανότητα των δικαστών να ασκούν τα καθήκοντά τους κατά τρόπο αυτοτελή και αμερόληπτο.
- 51 Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, οι οποίες απαιτούνται βάσει του δικαίου της Ένωσης, προϋποθέτουν την ύπαρξη κανόνων οι οποίοι να μην αφήνουν περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία των πολιτών ως προς τη θωράκιση του επίμαχου οργάνου απέναντι σε εξωτερικούς παράγοντες και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων [αποφάσεις της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 196, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 82].

- 52 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλίζουν την τήρηση της απαιτήσεως περί ανεξαρτησίας των δικαστών, υποχρεούνται να προβλέπουν ορισμένα μέσα έννομης προστασίας που καθιστούν δυνατό τον έλεγχο της νομιμότητας εθνικών μέτρων τα οποία επηρεάζουν τη σταδιοδρομία των δικαστών ή τη σύνθεση των εθνικών δικαστηρίων.
- 53 Επομένως, κατ' αρχάς, η απαίτηση αυτή επιβάλλει, σύμφωνα με την ανωτέρω νομολογία, να παρέχει το πειθαρχικό καθεστώς τις αναγκαίες εγγυήσεις ώστε να αποφεύγεται κάθε κίνδυνος χρήσεως ενός τέτοιου καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Συναφώς, η θέσπιση κανόνων οι οποίοι προβλέπουν την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου βάσει διαδικασίας εγγυώμενης πλήρως τα κατοχυρωμένα στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη δικαιώματα, ιδίως δε τα δικαιώματα άμυνας, και οι οποίοι καθιερώνουν τη δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων των πειθαρχικών οργάνων ενώπιον των δικαστηρίων αποτελεί σύνολο ουσιωδών εγγυήσεων για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας (πρβλ. απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 198 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 54 Ομοίως, μέτρα για τη μετάθεση δικαστή χωρίς τη συγκατάθεσή του, τα οποία λαμβάνονται εκτός του πλαισίου του πειθαρχικού καθεστώτος, πρέπει να μπορούν να προσβληθούν ενώπιον δικαστηρίου, σύμφωνα με διαδικασία διασφαλίζουσα πλήρως τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 118].
- 55 Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το θεμελιώδες δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και, ειδικότερα, οι εγγυήσεις περί προσβάσεως σε ανεξάρτητο, αμερόληπτο και προηγουμένως νομίμως συσταθέν δικαστήριο συνεπάγονται, μεταξύ άλλων, ότι κάθε δικαστήριο οφείλει να εξετάζει αν συνιστά τέτοιο δικαστήριο υπό την εκάστοτε σύνθεσή του, όταν ανακύπτει σοβαρή αμφιβολία επί του θέματος αυτού, η δε εξέταση αυτή είναι αναγκαία για την εμπιστοσύνη την οποία οφείλουν να εμπνέουν στους πολίτες τα δικαστήρια μιας δημοκρατικής κοινωνίας [απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 129].
- 56 Τέλος, σε ένα πλαίσιο γενικών μεταρρυθμίσεων του δικαστικού συστήματος που περιορίζουν την ανεξαρτησία των δικαστών, η έλλειψη επαρκών εγγυήσεων ανεξαρτησίας του οργάνου που καλείται να προτείνει τον διορισμό των δικαστών θα μπορούσε να καταστήσει αναγκαία την ύπαρξη έστω και ενός περιορισμένου ένδικου βοηθήματος δυνάμενου να ασκηθεί από τους μη επιλεγέντες υποψηφίους, με σκοπό τη διαφύλαξη της διαδικασίας διορισμού των οικείων δικαστών από την άμεση ή έμμεση άσκηση επιρροής και να αποτρέψει, εν τέλει, το ενδεχόμενο να δημιουργηθούν στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των δικαστών που διορίζονται κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής [πρβλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A.B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγή), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 136].
- 57 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί, όσον αφορά τον διορισμό εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικών δίωξεων κατά δικαστικών λειτουργών, ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να μη δημιουργούνται στους πολίτες τέτοιες αμφιβολίες, να διασφαλίζουν, γενικώς, ότι η δράση των εισαγγελέων αυτών θα διέπεται από αποτελεσματικούς κανόνες συμμορφούμενους πλήρως προς την απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών. Οι

κανόνες που θεσπίζονται προς τούτο πρέπει, μεταξύ άλλων, όπως και οι κανόνες σχετικά με την πειθαρχική ευθύνη των δικαστικών λειτουργών, να προβλέπουν τις αναγκαίες εγγυήσεις που διασφαλίζουν ότι τέτοιες διώξεις δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σύστημα πολιτικού ελέγχου του έργου των εν λόγω δικαστικών λειτουργών και να διασφαλίζουν πλήρως τον σεβασμό των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 213).

- 58 Δεδομένου, πρώτον, ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίζουν και να εφαρμόζουν τέτοιους κανόνες, δεύτερον, ότι ο διορισμός εισαγγελέων δεν αφορά, κατ' αρχήν, άμεσα τις επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών, ακόμη και όταν αυτοί θα είναι αρμόδιοι για την άσκηση ποινικής διώξεως κατά των δικαστικών λειτουργών, και, τρίτον, ότι από τα εκτιθέμενα στις σκέψεις 43 έως 46 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει γενική υποχρέωση να αναγνωρίζονται ειδικά δικονομικά δικαιώματα σε τέτοιες ενώσεις, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το γεγονός και μόνον ότι εθνική νομοθεσία δεν επιτρέπει στις επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών να ασκούν προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεων περί διορισμού εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικών διώξεων κατά δικαστικών λειτουργών αρκεί για να δημιουργηθούν στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των δικαστών.
- 59 Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών δεν μπορεί, εν γένει, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν τη δυνατότητα στις επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών να ασκούν τέτοιες προσφυγές.
- 60 Εξάλλου, ούτε από το άρθρο 47 του Χάρτη μπορεί να αντληθεί δικαίωμα των επαγγελματικών ενώσεων δικαστικών λειτουργών να προσβάλλουν ενώπιον δικαστηρίου μέτρα όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη.
- 61 Πράγματι, η αναγνώριση του δικαιώματος αποτελεσματικής προσφυγής, σε συγκεκριμένη περίπτωση, προϋποθέτει ότι το πρόσωπο το οποίο το επικαλείται προβάλλει δικαιώματα ή ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή ότι το πρόσωπο αυτό υπόκειται σε ποινική δίωξη κατ' εφαρμογήν του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτελέσματα αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 34].
- 62 Πάντως, από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης επικαλούνται δικαίωμα το οποίο τους έχει απονεμηθεί βάσει διατάξεως του δικαίου της Ένωσης ούτε ότι διώκονται ποινικώς κατ' εφαρμογήν του δικαίου της Ένωσης.
- 63 Στο μέτρο που οι προσφεύγουσες επιχειρούν να στηρίξουν την προσφυγή τους στο άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ένωση η οποία προβάλλει, ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, την ασυμβατότητα προς την ανωτέρω διάταξη εθνικής ρυθμίσεως περί διορισμού δικαστικών λειτουργών δεν μπορεί να θεωρηθεί, εκ του λόγου αυτού και μόνον, ότι προβάλλει προσβολή δικαιώματος το οποίο της έχει απονεμηθεί βάσει διατάξεως του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψεις 43 και 44).
- 64 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα προσέκει η απάντηση ότι το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 και 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία,

θέτοντας την ύπαρξη ιδιωτικού εννόμου συμφέροντος ως προϋπόθεση για το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως κατά του διορισμού εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά δικαστικών λειτουργών, αποκλείει, στην πράξη, τη δυνατότητα ασκήσεως τοιαύτης προσφυγής από επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών για την προάσπιση της αρχής της ανεξαρτησίας των δικαστών.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

- 65 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως η οποία δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 66 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία, θέτοντας την ύπαρξη ιδιωτικού εννόμου συμφέροντος ως προϋπόθεση για το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως κατά του διορισμού εισαγγελέων αρμόδιων για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά δικαστικών λειτουργών, αποκλείει, στην πράξη, τη δυνατότητα ασκήσεως τοιαύτης προσφυγής από επαγγελματικές ενώσεις δικαστικών λειτουργών για την προάσπιση της αρχής της ανεξαρτησίας των δικαστών.

(υπογραφές)